

Sağlık Hizmetlerine Erişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması: 2017-2020 Güncellemesi

Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği'nin (CEİD) Avrupa Birliği'nin finansal desteği ile yürütmekte olduğu, "CEİD İzler" projesi kapsamında hazırlanan tematik alan haritalama ve izleme raporlarının güncellenmiş versiyonlarına [CEİM E-Kütüphanesi](#)'den erişebilirsiniz. Sağlık Hizmetlerine erişimde toplumsal cinsiyet eşitliği güncelleme raporuna [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Prof. Dr. Ayşe Akın ve Öğr. Gör. Ezgi Türkçelik Türkel tarafından hazırlanan rapora göre,

Türkiye'de son yıllarda toplumsal cinsiyet eşitliği normu vurgusunun sağlık dahil tüm politika belgelerinde terk edildiği görülmektedir. Birçok strateji raporunda toplumsal cinsiyet eşitliği yerine ailenin güçlenmesi vurgusu öne çıkmakta, toplumsal cinsiyet eşitliği yerine tercih edilen kadının güçlenmesi kavramı ise toplumsal cinsiyet eşitliğine herhangi bir atıfta bulunmadan ele alınmaktadır. Bu durum, sağlık politikalarına ve hizmetlerine de yön vermekte sağlık toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde değil -daha dar bir çerçeveyeyle, kadın sağlığı olarak bile değil- anne sağlığı olarak ele alınmaktadır. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı kapsamında sadece doğumun ve doğuma ilişkin sağlık hizmetlerinin ön plana çıktığı görülmektedir.

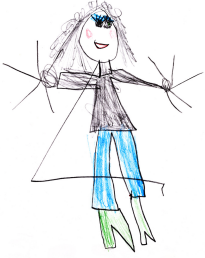
Sağlık alanında kadının güçlenmesinde temel göstergeler: gebeliği önleyici yöntemlerin erişilebilir olmasıdır!

Kadınların kendi bedenleri ve cinsellikleri üzerinde kontrol sahibi olmaları sağlık alanındaki temel güçlenme göstergelerinden biridir. Bundan kasıt, çocuk yapmaya veya yapmamaya veya hangi aralıkla çocuk yapacağına karar verme, istediği bir doğum kontrol yöntemini seçme vb. haklardır.

1994'te Uluslararası Kalkınma Konferansı'nda cinsel sağlık ve üreme sağlığı alanındaki eşitlik ve güçlenmeye ilişkin kararlara, yaptığı taahhütlere katılımını gösteren Türkiye, ICPD+25 Zirvesi'nde de bu yaklaşımını yinelese de kadınlar demografik bir araç olarak görülmeye devam etmekte, aile planlaması hizmetleri geri plana itilirken, doğurganlık teşvik edilmektedir. Ayrıca ne gençler ne de ileri yaş grupları cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetleri içerisinde yer bulmaktadır.

Türkiye'de aile planlaması hizmetleri geriliyor, çocuk ve erken yaşta evlilik sayıları halen yüksek!

- 2018 yılında yinelenen TNSA'ya göre son beş yılda Türkiye'de, artık çocuk istemediği halde hiçbir yöntemle korunmayanların oranı %6'dan %12'ye çıkmıştır. Bunun yanında geleneksel yöntemlerle korunular da hesaba katıldığında hesaba katıldığında bu oran %33'e çıkmaktadır.
- İsteyerek düşüklerle ilgili yapılan araştırmalar, Türkiye'de 10. Haftaya kadar yasal olduğu halde birçok kamu kurumu tarafından bu alanda hizmet verilmediğini göstermektedir. Bu tür hizmet açıklarının yüz binde 13,6 olan ve bu oranda sabit kalma eğiliminde olan anne ölüm oranını artıracığından endişe edilmektedir.
- TNSA 2018 sonuçlarına göre, 15-19 yaş grubundaki kadınların %5'i evlidir. 25-49 yaş grubundaki kadınların %21'i 18 yaşından, %4'ü 15. doğum günlerinden önce evlenmektedir.

Covid-19 Süreci toplumsal cinsiyet eşitsizliğini sağlık alanında yeniden üretiyor!

Covid-19 enfeksiyonuna daha çok erkekler yakalansa da kadınların iş yükünün ağırlaşması, kadınlara yönelik şiddetin karantina dönemlerinde artması, yine kadınların, hasta bakımı, iş kaybı gibi artan sorunlarla daha fazla karşılaşması gibi nedenler kadınların sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir.

Ayrıca, sağlık çalışanlarının (hekimler, ebeler, hemşireler vb.) gerek Türkiye de gerekse diğer pek çok ülkede büyük çoğunluğunu kadınların oluşturması (yaklaşık %70), kadınları çok daha fazla risk altında bırakmaktadır.

Kadın sağlığı yönünden üzerinde durulması gereken diğer önemli nokta, Covid-19 salgınına yönelik acil müdahale çalışmalarının, diğer pek çok sağlık hizmetinde olduğu gibi cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetleri için ayrılan kaynakların kısıtlanması sonucunda kadın-anne ve yenidoğan ölümlerinde artışa, kontraseptif hizmetlerle ilgili taleplerin karşılanmayarak daha da artmasına, güvenli olmayan düşüklerin, plansız gebelik ve doğumların artmasına yol açacağından endişe duyulmaktadır.

